

การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผสมผสาน
แนวคิดระบบคู่สัญญา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบตนเอง
ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*
THE LEARNING MANAGEMENT USING VALUE CLARIFICATION
PROCESS COMBINE THE CONCEPT OF A CONTRACT SYSTEM
ACTIVITIES TO DEVELOP SELF - RESPONSIBILITY OF 3TH YEAR
CADET CHULACHOMKLAO ROYAL MILITARY ACADEMY

กิตติ กลิ่นหอม

Kitti Klinhom

สุทธิพร บุญส่ง

Suttiorn Boonsong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

E-mail: kitti_k@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะความรับผิดชอบตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษารายวิชาการนำทหาร ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 60 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการกระจำจ่านิยามผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 3) แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบตนเอง 4) แบบบันทึกข้อตกลงสำหรับนักเรียนและคู่สัญญา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ ผลวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณลักษณะความ

* Received 7 April 2021; Revised 27 April 2021; Accepted 30 April 2021

รับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำง่า ค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 11.16$, S.D = 0.821) 2) คุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองที่ได้จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำง่าค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา หลังเรียน ($\bar{x} = 11.53$, S.D = 0.681) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ($\bar{x} = 10.80$, S.D = 0.961) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ความรับผิดชอบต่อตนเอง, กระบวนการกระจำง่าค่านิยม, แนวคิดระบบคู่สัญญา

Abstract

The objectives of this article were to: 1) study the level of self-responsibility characteristics Military Leadership course of third-year cadets who have been taught through the integrated process of values clarification and the concept of contract systems and a conventional learning management. 2) compare the self-responsibility characteristics between an experimental group (third-year cadets who have been taught through the integrated process of values clarification and the concept of contract systems) and a control group (those taught with a conventional learning management). This study was a quasi-experimental research. The sample of this research used was the third-year cadets who have been studying in the Military Leadership course, Semester 2, Academic Year 2020, 60 cadets, obtained based on Cluster Random Sampling. The tools used in the research were: 1) learning management plans with the integrated process of values clarification and the concept of contract systems, 2) conventional learning management plans in the Military Leadership course, 3) self-responsibility characteristics assessment form, and 4) Memorandum of Agreement for students and contracting parties. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test. Data were collected using observational methods. The results of this research indicated that: 1) overall self-responsibility characteristics under the Military Leadership course of third-year cadets who have been taught through the integrated process of values clarification and the concept of contract systems and a conventional learning management were at a very good level ($\bar{x} = 11.16$, S.D = 0.821). 2) At posttest period, the self-responsibility characteristics

of the experimental group ($\bar{X}$ = 11.53, S.D = 0.681) were higher than the self-responsibility characteristics of the control group ($\bar{X}$ = 10.80, S.D = 0.961) with a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Learning Management, Self - Responsibility, Process of Values Clarification, Concept of Contract Systems

บทนำ

สังคมไทยในยุคปัจจุบัน กำลังก้าวเข้าสู่ภาวะเสื่อมโทรมอย่างน่าวิตก มีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นผลมาจากปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การขาดความรู้สึกลำบากผิดชอบชั่วดี ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ รวมทั้งการมีค่านิยมเชิงวัตถุนิยมยกย่องและปฏิบัติตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ที่เน้นการมีจุดมุ่งหมายชีวิตแบบสุขนิยมสุดโต่ง (Hedonism) การสร้างสรรค์ทางวัตถุและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่หลั่งไหลเข้ามา ทำให้ค่านิยมทางด้านจิตใจ ซึ่งยึดความสุขจากความสงบ ความเพียงพอ เริ่มจางหายไป จึงมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เกิดสภาวะขาดความสมดุล อันเป็นผลให้เกิดภัยธรรมชาติ มลภาวะและการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) อนึ่งวัฒนธรรมความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างมากมาย พร้อมทั้งความเจริญของเทคโนโลยีทางด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ได้ถูกนำมาใช้ขับเคลื่อนมนุษย์ให้ผลิตเพลินหลงใหลอยู่ในความสะดวกสบายมากกว่าจะใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวมนุษย์เอง จากผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้สังคมไทยในยุคปัจจุบันจึงควรตระหนักเห็นถึงความสำคัญและเอาใจใส่ในเรื่อง “ การมีคุณธรรมจริยธรรม ” อย่างมากและควรจะต้องปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับเยาวชนของชาติ เพราะเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2542)

สถาบันต่าง ๆ จึงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนควบคู่กันไปกับการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ที่ได้บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตราที่ 24 ที่ได้บัญญัติว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความ

แตกต่างระหว่างบุคคล ผักทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน จัดการเรียนรู้การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้และสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นสถาบันอุดมศึกษาทางทหาร มีหน้าที่ให้การฝึกศึกษา อบรมนักเรียนนายร้อย เพื่อให้มีคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอแก่การรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรประจำการของกองทัพบก เป็นแบบฉบับในด้านคุณลักษณะของผู้นำที่มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่นในการอุทิศตนเพื่อรับใช้ชาติและประชาชน มีสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และพันธุกิจในการเป็นผู้นำหน่วยระดับหมวดได้ (กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2563)

“คุณลักษณะความรับผิดชอบ” มีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่จะต้องเสริมสร้างในการผลิตนักเรียนนายร้อย เพื่อให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนดำรงไว้ซึ่งพื้นฐานแห่งการเชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีคู่ความดี (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2558) และจากการประเมินคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในปัจจุบัน พบว่า ยังอยู่ในระดับที่ควรพัฒนาขึ้นอีก เพราะเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะต้องพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดขึ้น แต่จากผลการศึกษาของนักเรียนนายร้อย อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงประมาณ ร้อยละ 15 เท่านั้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก (กองจิตวิทยาและการนำทหาร, 2562) ซึ่งความรับผิดชอบจะเป็นคุณลักษณะที่ผู้สอนต้องให้ความสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเมื่อนักเรียนนายร้อยได้รับการพัฒนาความรับผิดชอบมากขึ้น จะส่งผลทำให้นักเรียนนายร้อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบของผู้เรียนและพบว่า แนวคิดกระบวนการกระจำงค่านิยม หรืออาจเรียกว่าการทำค่านิยมให้กระจำง เป็นกระบวนการสอนแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบ เพราะเหตุผลที่ว่ากระบวนการกระจำงค่านิยมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามแนวคิดของการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มในการคิด การพิจารณาเลือก การตัดสินใจยอมรับด้วยการเห็นคุณค่าอันจะนำไปสู่การยึดถือและการปฏิบัติเป็นนิสัยที่ถาวรต่อไป กระบวนการสร้างค่านิยมจะช่วยพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียน

สามารถสื่อสารความคิด ความรู้สึก และค่านิยมให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ช่วยพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเองว่าหลักการ หรือมาตรฐานที่ตนยึดถืออยู่นั้นมีความถูกต้องเพียงใด โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความกระจำในค่านิยมของตนเอง ทำให้ได้รู้จักจุดดีและจุดด้อยที่ตนมีอยู่และจะต้องหาทางรักษาส่วนที่ดี เสริมสร้างส่วนที่ด้อยให้สมบูรณ์ขึ้นโดยเฉพาะการทำความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีแตกต่างไปจากตน สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (ชัยพร วิชชาวุธ, 2530) และ ผู้วิจัยเชื่อว่ากระบวนการกระจำค่านิยมจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบของตนเองให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากความรับผิดชอบจัดเป็นค่านิยมที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติภารกิจงานอันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างเหมาะสม เนื่องจากกระบวนการกระจำค่านิยมช่วยให้บุคคลแต่ละคนมีความสัมพันธ์กับความคิดและความรู้สึกซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง วัตถุประสงค์ของกระจำค่านิยม หรือไม่ได้เป็นการสอนค่านิยมใด ๆ โดยเฉพาะ แต่เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและค่านิยมของพวกเขา เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมและเปรียบเทียบการประพฤติปฏิบัติในโอกาสที่ต่างกันไปและเมื่อผู้เรียนเกิดความตระหนักในค่านิยมของตนเองที่ ชัดเจนเพิ่มขึ้นผู้เรียนจะมีโอกาสแก้ไขค่านิยมที่ไม่ดีของตนเองได้ (Justin, M. P. & Suganya, D., 2016) และผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดระบบคู่สัญญาของ ทิศนา ขัมมณี อันเป็นแนวคิดที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล โดยผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีการสำรวจตนเองและพิจารณาแนวทางพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง ทั้งนี้ ความรับผิดชอบต่อตนเองจะเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ผู้เรียนมักจะเลือกการพัฒนาควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาการพัฒนาตนเองอย่าง เป็นระบบ มีขั้นตอน และการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งถือได้ว่าแนวคิดระบบคู่สัญญาเป็นระบบที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยใช้วิธีการที่ผู้เรียนควบคุมพฤติกรรมของตนเองภายใต้การรับรู้ของ คู่สัญญา โดยคู่สัญญาเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่รับรู้และส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (ทิศนา ขัมมณี, 2560)

จากการเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองที่จะต้องปลูกฝังในการผลิตนักเรียนนายร้อยให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง ให้กับนักเรียนนายร้อย โดยเชื่อมั่นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนายร้อยให้สูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมร่วมกับ แนวคิดระบบคู่สัญญา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 3 หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมร่วมกับแนวคิดระบบคู่สัญญาและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Design) ผู้วิจัยใช้แบบ แผนการทดลองแบบ Randomized Posttest - Only Control Group Design ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการทดลอง

กลุ่ม	ทำการทดลอง	ประเมินหลังเรียน
E	X ₁	O ₁
C	X ₂	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง
C แทน กลุ่มควบคุม
X₁ แทน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมร่วมกับ แนวคิดระบบคู่สัญญา
X₂ แทน การจัดการเรียนรู้แบบปกติ
O₁ O₂ แทน การประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง หลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ศึกษาวิชาการนำทหาร PC 2201 (Military Leadership) ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้อง เป็นกลุ่ม

ทดลองจำนวน 30 คนและกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 1 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งได้ค่า $IOC = 0.80 - 1.00$

2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยม ร่วมกับแนวคิดระบบคู่สัญญา รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จำนวน 4 แผน รวม 8 ชั่วโมง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 ท่านประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 1 ท่าน มาวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งได้ค่า $IOC = 0.80 - 1.00$

3. แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงต่อเวลา , การเข้าเรียนตรงต่อเวลา และการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ซึ่งสร้างขึ้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์หาคุณภาพ ด้านความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ระหว่าง $0.60 - 1.00$ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนนายร้อย ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น = 0.87 โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วน 4 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่ากลางระหว่างคะแนน 0 - 4 แบ่งช่วงคะแนนเป็น 4 ช่วงดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลความหมายแบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง

ระดับค่าเฉลี่ย	ความหมายแบบประเมิน
12.00 - 11.00	ดีมาก
10.00 - 9.00	ดี
8.00 - 7.00	พอใช้
ต่ำกว่า 6.00	ปรับปรุง

4. แบบบันทึกข้อตกลงสำหรับนักเรียนและคู่สัญญา สร้างแบบบันทึกข้อตกลงระหว่างนักเรียนกับคู่สัญญา ซึ่งสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดระบบคู่สัญญา จากนั้นวิเคราะห์หาคุณภาพด้านความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC = 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ติดต่อขอรับหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำหนังสือราชการไปติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 จัดกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มโดยกลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำคำนิยามผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

2. ขั้นตอนการ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน นักเรียนนายร้อย กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำคำนิยามผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาและนักเรียนนายร้อย กลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ดำเนินการประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง หลังเรียน (Post – test) ประเมินโดยครูผู้สอนเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนโดยใช้แบบการประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร นักเรียนนายร้อยชั้นศึกษาปีที่ 3 โดยดำเนินการประเมินกับนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียน

2.3 แบบบันทึกข้อมูลรายงานระหว่างคู่สัญญา

3. ขั้นสรุป

3.1 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน จากแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง และแบบบันทึกข้อมูลรายงานระหว่างคู่สัญญา ได้แก่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติโดยใช้สถิติ t - test ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การจัดการเรียนรู้	คะแนนคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา	11.53	0.681	ดีมาก
2. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	10.80	0.961	ดี
รวม	11.16	0.821	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา มีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 11.53$, S.D = 0.681) คะแนนคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 10.80$, S.D = 0.961) สรุปได้ว่าระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 หลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติ

การจัดการเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
1. การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา	30	11.53	0.681	58.00		
					3.409	.001
2. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	30	10.80	0.961	52.269		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญามีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 11.53$, S.D =0.681) สูงกว่าคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X} = 10.80$, S.D =0.961) สรุปได้ว่า คุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเอง รายวิชาการนำทหาร ของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาอยู่ในระดับดีมาก อาจเนื่องมาจากผู้ประเมินหลักสูตรเห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบของแผนที่สมบูรณ์เหมาะสมและผู้ประเมินมีความมั่นใจว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาที่พัฒนาขึ้นนี้จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากได้จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจิตพิสัยของ Miller, M. ที่กล่าวว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกับ ทศนคติ แรงจูงใจ

และค่านิยม และการแสดงออกเหล่านี้ มักเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น ความเชื่อ หรือการประเมินคุณค่าต่อสิ่งใด ๆ ของผู้เรียน (Miller, M., 2020) เป็นไปโดยสอดคล้องกับแนวทางการสอนค่านิยมของ ชัยพร วิชชาวุธ ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารความคิด ความรู้สึก และค่านิยมให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ช่วยพัฒนาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและทำให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเองว่าหลักการหรือมาตรฐานที่ตนยึดถืออยู่นั้นมีความถูกต้องเพียงใด โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความกระจำจ่านิยมของตนเอง ทำให้ได้รู้จักจุดดีและจุดด้อยที่ตนมีอยู่และจะต้องหาทางรักษาส่วนที่ดีเสริมสร้างส่วนที่ด้อยให้สมบูรณ์ขึ้นโดยเฉพาะการทำความเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีแตกต่างไปจากตน สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเองให้กับผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นและพิจารณา (ชัยพร วิชชาวุธ, 2530) เป็นไปโดยสอดคล้องกับแนวความคิดของ Bonow, J. & Follette, W. ที่กล่าวว่ากระบวนการกระจำจ่านิยม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม ศึกษาเกี่ยวกับตนเองและพัฒนาเป้าหมายของตนเองและสามารถเข้าใจและพัฒนาค่านิยมของตนเอง ให้บรรลุถึงแรงจูงใจให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเองได้ เพิ่มพฤติกรรมเชิงบวกผ่านการเสริมแรงสามารถระบุและชี้แจงคุณค่าที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและกระตุ้นให้พวกเขาสร้างแรงจูงใจและจุดแข็งภายใน (Bonow, J., & Follette, W., 2009) และเป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจินตนา วิไลชนม์ และ ประสาท เนืองเฉลิม ได้ศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมพบว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (จินตนา วิไลชนม์ และ ประสาท เนืองเฉลิม, 2561) และเป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล ที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยประยุกต์ใช้ระบบคู่สัญญากับแนวคิด PDCA ผลการวิจัยพบว่าผู้วิจัยสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน 5 เรื่อง และ 4 ขั้นตอน และจากการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพบว่ารูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากใช้ในการจัดการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา ที่พัฒนาขึ้นสามารถจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมได้ในทุกระดับชั้นเรียน (ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล, 2561)

2. จากการเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิด

ระบบคู่สัญญากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ที่พบว่า ระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่องานของตนเอง รายวิชาการนำพาของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญานั้นช่วยเพิ่มพูนความสามารถและความรับผิดชอบของบุคคลที่จะสื่อความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและค่านิยมให้ผู้อื่นทราบและส่งเสริมให้บุคคลรับผิดชอบต่อภาระการกระทำของตนเองโดยเห็นอกเห็นใจและเข้าใจในตัวผู้อื่น ส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้รู้จักการยอมรับ การเห็นด้วยการไม่เห็นด้วยต่อความคิดเห็นในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคม ช่วยให้ผู้รู้จักการตัดสินใจที่เหมาะสม ดังที่ Sartre, J. P. กล่าวว่า การกระจำจ่า่านิยมเป็นแนวทางที่ช่วยให้บุคคลสามารถมีความชัดเจนในเป้าหมายของชีวิต เห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง จนสามารถตัดสินใจและดำเนินการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ (Sartre, J. P, 2003) และเป็นไปโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Karim, I. M. & Mustadi, A. ที่ได้ทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงอิทธิพลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมเพื่อฝึกระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย RGRI ในประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยม สามารถพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจ ด้วยทัศนคติและค่านิยมที่มีคุณค่า ที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ที่พึงจะปฏิบัติ รวมทั้งยังสามารถที่จะพัฒนาความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียน มีความกระตือรือร้นและมีแรงบันดาลใจในการเรียนเพิ่มขึ้น สร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ได้ผ่านการทำวิจัยนี้ (Karim, I. M. & Mustadi, A., 2018)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) สรุปผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะความรับผิดชอบต่องานของตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญาอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่องานของตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา กับ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า ระดับคุณลักษณะความรับผิดชอบต่องานของตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา สูงกว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 2.1) การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู่สัญญา สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ ได้ ไม่เพียงแต่คุณลักษณะความรับผิดชอบเท่านั้น ดังเช่น ผลการศึกษาวิจัย ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมและแนวคิดระบบคู้สัญญาในครั้งนี้และมีผู้ศึกษาไว้แล้ว 2.2) ครูผู้สอนจะต้องอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู้สัญญาให้นักเรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ครูต้องกำชับ ทบทวนงานที่มอบหมายกับนักศึกษาให้ ชัดเจน รวมทั้งต้องจัดทำเอกสาร เครื่องมือสำหรับใช้ทั้งในกิจกรรมกระจำจ่านิยมและกิจกรรม ระบบคู้สัญญา ให้ครบถ้วน อธิบายและติดตามการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน คือการให้ผู้เรียนหาคู้สัญญาที่เหมาะสม ซึ่งต้องเป็นคู้สัญญาที่มีความอาวุโสและเป็นผู้ที่ปรารถนาดีต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูต้องกำชับ ให้ผู้เรียนแจ้งคู้สัญญาให้บันทึกผลการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ตามที่ครูได้กำหนดอย่างสม่ำเสมอ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 3.1) ควรมีการวิจัยต่อยอด ด้วยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู้สัญญา ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาด้านคุณธรรมจริยธรรมอื่น ๆ 3.2) ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิด ระบบคู้สัญญา ในเรื่องเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความพอเพียง เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู้สัญญา จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวได้ผลอย่างไรหรือไม่ 3.3) ควรมีการวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคู้สัญญาไปทดลองใช้กับผู้เรียนในสาขาอื่น ๆ และในระดับที่แตกต่างกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2563). คู่มือนักเรียนนายร้อย. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). รายงานการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว.
- กองจิตวิทยาและการนำทหาร. (2562). ผลการเรียนรู้รายวิชาการนำทหาร PC3201. นครนายก: กองจิตวิทยาและการนำทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- จินตนา วิไลชนม์ และประสาธ เนืองเฉลิม. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้กระบวนการกระจำจ่านิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(1), 73-82.

- ชัยพร วิชชาวุธ. (2530). แนวคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม: จริยธรรม กับ การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). รูปแบบการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ยุรวรรณ คล้ายมงคล. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เรื่องสุขภาวะโดยประยุกต์ใช้ระบบคู่สัญญา กับแนวคิด PDCA และ education 3.0. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(3), 174-193.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. (2558). หลักสูตรนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้า พุทธศักราช 2558. นครนายก: โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กองทัพบก.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (2542). แผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนฉบับที่ 8 ระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- Bonow, J. & Follette, W. (2009). Beyond Values Clarification: Addressing Client Values in Clinical Behavior Analysis. *The Behavior Analyst*, 32(1), 69-84.
- Justin, M. P. & Suganya, D. (2016). Values Clarification In Education. *National Conference on "Value Education Through Teacher Education"*, 1 (2), 2395 - 2396.
- Karim, I. M. & Mustadi, A. (2018). Training discipline and Responsibility: The Implementation of Values Clarification model. *Jurnal Pena Sains*, 5(1), 37- 48.
- Miller, M. (2020). Teaching and Learning in Affective Domain. Retrieved March 25, 2020, from <http://epltt.coe.uga.edu/>
- Sartre, J. P. (2003). *Being and Nothingness An Essay in Phenomenological Ontology*. London: Routledge.